

koncil - zhromaždenie najvyššieho duchovenstva kresťanskej viery; v období vrcholného feudalizmu (14.-15.st.), v čase krízy pápežstva, sa zrodilo koncialiaristické hnutie, ktoré usilovalo o nadradenie koncilu nad pápeža); porovnaj synoda; pozri *gotický sloh* (Dudák)

koncil Basilejsko-florentský - (1431-1499); obnovenie autority pápeža, dohoda o zjednotení katolíckej a pravoslávnej cirkvi (odmietnutá pravoslávnu cirkvou); dohoda s husitami na *kompaktátach* (návrat husitov do jednotnej cirkvi za povolenie laického prijímania z kalicha); pozri *gotický sloh* (Dudák)

koncil Basilejský - (1434); pozri *ghetto*

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Koncil Basilejský (Norimberská kronika, 1493)

koncil Efezský - (431); tretí ekumenický koncil v dobe boja kresťanstva o prvenstvo; uznal *Pannu Máriu* za *Bohorodičku* (pozri *Matka božia*, *Theotokos*); pozri *mariánsky cyklus*, *Mária* (Hall); *Narodenie Pána*

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Koncil Efezský (Norimberská kronika, 1493)

koncil Chalcedónsky - (454); zaviedol *kliatbu*

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Koncil Efezský (Norimberská kronika, 1493)

koncil Jeruzalemský - (50); najstarší koncil

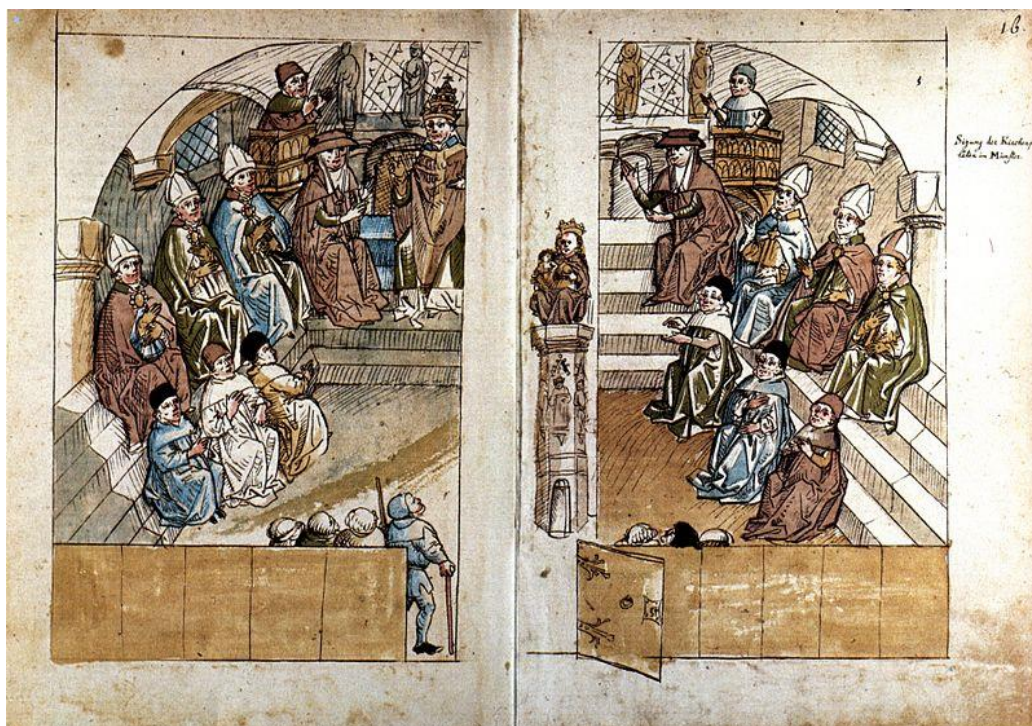
koncil Konštantínopolský/Carihradský - I. Konštantínopolský koncil (381) stanovil *dogmu* o Sv. Trojici (symbolizovanej holubicou); r. 726 sa v Konštantínopole riešil *obrazový spor*, ktorý rozhodol o odstránení obrazov božstva, Krista, Márie, a kresťanských svätcov

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Koncil v Konštantínopole (Norimberská kronika, 1493)

koncil Kostnický - (1414-1418); 16.ekumenický koncil; jeho cieľom bolo odstrániť trojpápežstvo (pozri schizma) a odsúdiť herézy, ktoré sa objavili v *katolíckej cirkvi*; bolo odsúdené učenie Viklefa a Husa (pozri vickefovci, husiti) a Jeronýma Pražského; pozri aj *bičovanie* (Heinz-Mohr)

http://it.wikipedia.org/wiki/Jan_Hus

II. Kostnický koncil (iluminácia)

koncil Lateránsky - (1215); IV. Lateránsky koncil; rozhodol o osobitnom označení a oblečení pre Židov (pozri židovská hviezda, židovský kruh); pozri farebná symbolika: farba žltá; gheto; Cnosti a Neresti; sedem smrteľných hriechov

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Koncil Lateránsky (Norimberská kronika, 1493)

koncil Nicejský - (325); I. Nicejský koncil; stanovil v *kalendári* definitívne sviatok *Veľkej noci*; potvrdil vyznanie viery (základy vierouky) *pravoslávnej* cirkvi; II. Nicejský koncil (787) vyriešil dávny stredoveký obrazoborecký spor (pozri *obrazový spor*; *ars mechanicae*; *concetto*); zobrazovanie *Ducha svätého* a *Trojice* v podobe *holubice*; na minciach zobrazovanie víťazného kresťanského cisára (*Konštantína Veľkého*) sediaceho s *leopardom* (symbolom *pohanstva*) s hlboko sklonenou hlavou; pozri *Bazilius*; *pesach*; *Antikrist*, *doketizmus*

http://it.wikipedia.org/wiki/Consustanzialit%C3%A0#Dichiarazione_dell.27homoo.C3.B9sios

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Koncil Nicejský (Norimberská kronika, 1493)

koncil Tridentský - (I. 1545-1548; II. 1551; III. 1563); počiatok *protireformácie*; pozri *kánon*, *svätostánok*; *svätá rodina c*), *Oplakávanie*, *Pieta*, *Ukrižovanie* - Panna Mária omdlievajúca, *Vzkriesenie Krista*, *Narodenie Pána* - Dve pôrodné baby (Hall); *Navštívenie Márie*, *Posledná večera* (Heinz-Mohr); *misál*, *vetus Latina*, *Vulgata*, *Codex Fuldensis*, *hortus conclusus 2*, *farby liturgické*, *knihy liturgické*, *ceremoniale episcoporum*, *pontifikál*, *žobravé rády*, *Krištof*, *Karol Boromejský*; *jednorožec*, *Vztýčenie kríža/Povýšenie kríža*

kondotiér - stredoveký veliteľ žoldnierov v Taliansku 12.-16.st.; kondotiér zobrazovaný v podobe *portrétu jazdeckého*; (Donatelo: *jazdecká socha Cattamelatu* pre Padovu; A. Verrocchio: *jazdecká socha kondotiera Colleoniho* pre Benátky)

Donatello: Gattamelata (1443-1453)

kone Asov - ich mená uvádza Edda, zbierka islandských epických mytologických a hrdinských piesní, ktorá vznikala pravdepodobne okolo 10.st. v Škandinávii a vďaka ktorej bola zachovaná veľká časť informácií o severskej literatúre, mytológii aj histórii tejto doby; pozri *kone v severskej mytológii*, *Aesir*, *Asovia*, *severská mytológia*

https://en.wikipedia.org/wiki/Horses_of_the_%C3%86sir
<http://www.telefon123.sk/detail/martina-brazdova-sv-cyrila-a-metoda-8669-piestany/> (kamarýtová)

Blóðughófi: (Krvavé kopyto, angl. Bloody-hoof)

Falhófnir: (Skryté kopyto /v zmysle pokryté srstou/, angl. Hairy-hoof ; alebo Svetlé kopyto; angl. Pale-hoof)

Gulltoppr: (Zlatý chumáč alebo Zlatý trs; angl. Gold-tuft)

Gísl: (vo vzťahu k slovu „lúč“)

Glaðr: (Šťastný, Ochotný, Jasný; angl. Glad, Bright)

Glær: (Jasný, Sklený; angl. Clear, Glassy)

Gullfaxi: (Zlatá hriva; angl. Golden-mane)

Gyllir: (Zlatý; angl. Golden)

Hófvarpnir: (Ten, ktorý hádže svoje kopyto; angl. Hoof-thrower)

Léttfeti: (Rýchlonohý; angl. Light-foot)

Silfrintoppr: (Strieborný chumáč alebo Strieborný trs; angl. Silver-tuft)

Sinir: (Šľachovitý, Svalnatý; angl. Sinewy)

Skeiðbrimir: (Ten, ktorý funí, keď beží; angl. the one which snorts as he runs)

Sleipnir: (Figliar; angl. Trickster)

kone biele v mytológii - biele kone v mytológii

kone mytologické - mytologické kone

kone v severskej mytológii - pozri *Grani*, *Gulltoppr*, *Skinfaxi* a *Hrímfaxi*, *Sleipnir*; *biele kone v mytológii*, *kone Asov*, *severská mytológia*,

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Horses_in_Norse_mythology

A

kone Asov

Árvakr a Alsviðr

B

Blóðughófi

F

Falhófnir

G

Gisl

Glad (mytológii nórcíny)

Glær

Gna a Hófvarpnir

Grani

Gullfaxi

Gulltoppr

Gyllir

H

Hamskerpir a Garðrofa

Helhest

S

Skinfaxi a Hrímfaxi

Sleipnir

Svaðilfari

W

Biely kôň (mytológii)

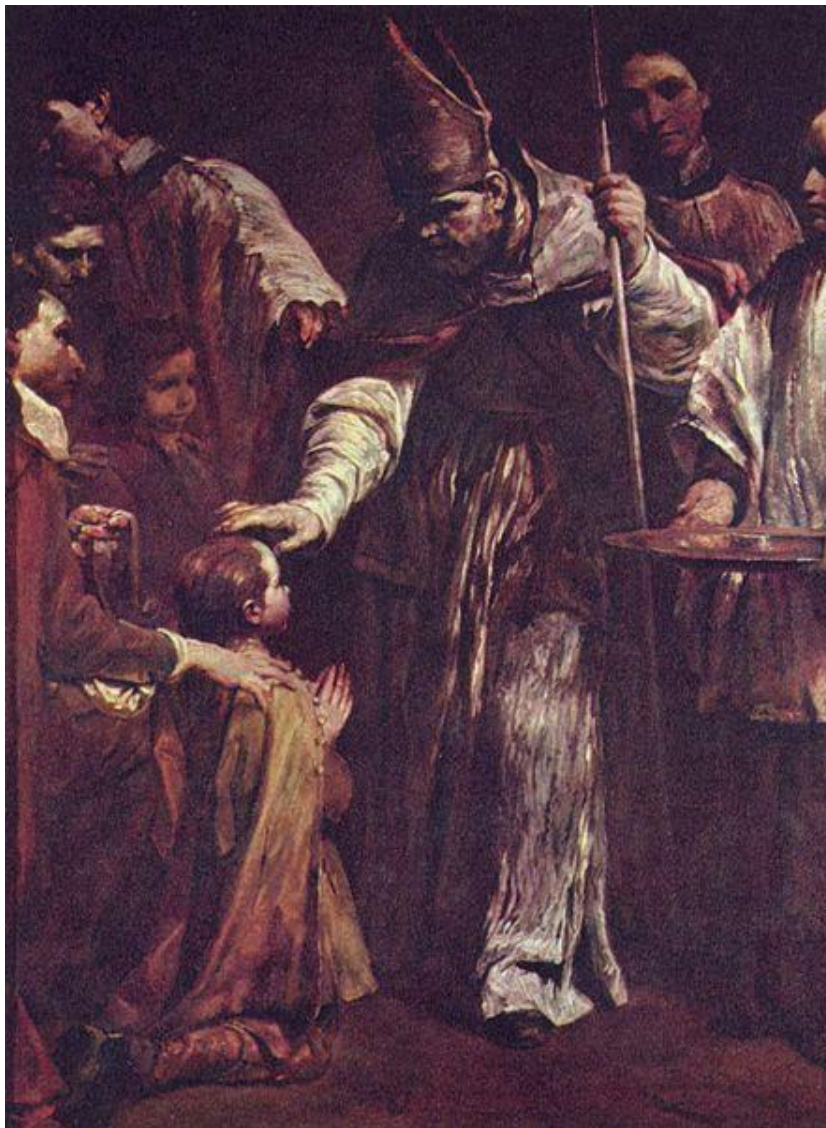
kone v umení - kôň v umení

Konečné víťazstvo - Premoženie diabla

konfigurácia - zoskupenie, usporiadanie; porovnaj *dispozícia*

konfirmácia - z lat. firmo – „potvrdzujem, posilňujem“; slávnostné obnovenie krstného sľubu vo veku dospievania a prijatie za plnoprávneho člena *evanjelickej cirkvi* (zriedkavo v katolíckej cirkvi); v *katolíckej cirkvi* plní túto úlohu *birmovka*; pozri *katechumen*; *Kristus žehná malým deťom*; *krst*; *cirkev*

2.potvrdenie kandidáta do cirkevného úradu cirkevnou vrchnosťou; pozri *klérus*

G. M. Crespi: Konfirmácia (1712)

P. A. Novelli: Konfirmácia (perokresba zo série Sedem sviatostí, 1779)

konfucianizmus - filozofické učenie starej Číny, založené v 6.st.pr.Kr. majstrom Kchungom alebo Kchung-fu-c (jezuitskí misionári, ktorí prekladali jeho texty, ho nazvali Konfuciom); narodil sa 551 pr.Kr., od 3.st.pr.Kr. jeho rodisko *pútnickým* miestom; konfucianizmus je ucelenou filozofickou, sociálnou, politickou a intelektuálnou náukou; usiluje sa o vytvorenie súladu a dosiahnutie pokoja v ľudských vzťahoch (to sa dá dosiahnuť princípom ľudskosti „žen“ a sebadisciplínou za pomoci pravidiel obradov „li“); konfucianizmus nie je *náboženstvom* v pravom zmysle slova; Konfucius nevytvoril iný svet, do ktorého by umiestnil svoje poslanstvo (podľa neho môže človeka uspokojiť iba plnenie povinností, ktoré zabezpečuje *harmóniu* a nevyvoláva hnev nebies); pozri *obrazový spor*; *mystika*; *feng-chuang* (Eberhard); *necuke* (www)

Wu Daozi: Konfucius

Konfucius

kongregácia - v úzkom význame spojenie niekoľkých *kláštorov* pod jedným predstaveným; pozri *opát, abatiša*
koncha - z gréc. konche; lat. koncha – „mušľa“; polkruhová *nika*, *apsida*, presnejšie povedané iba jej polkupolová *kalota* (t.j. polguľová *klenba* nad valcovitými výklenkami, *nikami*, *apsidami*, *exedrami* alebo *edikulami* na polkruhovom pôdoryse); pozri *trikonchos* - *chór trojlistový*, *tetragonchos* - *kaplnka, mušľa* (Dudák)

http://oc.wikipedia.org/wiki/Art_romanica

http://oc.wikipedia.org/wiki/Fichi%C3%A8re:Conques_-_Abbatiale_Sainte-Foy_23.jpg

B. Gozzoli: Monika z Hippo (1464)

J. Bourdichon: Kozma a Damian (1503-1508)

Koniarek Ján - pozri *medaila, plaketa, reliéf*

Koniáš Antonín - (†1760); český kazateľ, misionár, cenzor a náboženský spisovateľ, člen *jezuitského rádu*; v niektorých starších dielach je označovaný ako Konas alebo Konáš z Vydří; celý svoj život zasvätil *protireformácii* v českých krajinách.; venoval sa jej tak v kázňach, tak aj vo svojej literárnej činnosti; jeho bojom proti protestantskej literatúre bolo skonfiškovanie značného množstva kníh (30 tis. podľa starostlivo vedených záznamov), z ktorých niektoré boli následne spálené (pozri *pálenie márnivostí, exkomunikácia*); bol vynikajúcim kazateľom, čo výdatne uplatnil pri misiách v rámci rekatolizácie; narodil sa v Prahe Vojtěchovi Jiřímu Koniášovi, kníhtlačiarovi v jezuitskom Klementinu; medzi rokmi 1705-1708 bol poslucháčom filozofie na Pražskej univerzite; v sedemnástich rokochvstúpil do jezuitského rádu, päť rokov pôsobil ako učiteľ na jezuitských školách; po dokončení štúdií bohoslovestva sa venoval misijnej činnosti vo východných, južných a západných Čechách; Za úlohu si predsavzal pátrať po nekatolíckych knihách; viedol asketický spôsob života. Bludné knihy nahrádzal katolíckymi, niektoré „opravil“ vytrhnutím listu, začiernením, vpisovaním textu a ostatné väčšinou odovzdával na biskupstvu; opravoval a

začierňoval dokonca aj miesta v Biblii, často len preto, že sa mu nejaký výraz alebo obrat nezdal byť dostatočne výstižný; iba malú časť z kníh (so súhlasom nadriadených) teatrálne pálil; podľa iných údajov však páter Koniáš 30 000 kníh pohádzal vlastnou rukou do ohňa a odhaduje sa, že z toho bola českých kníh asi polovica; podieľal sa tiež na konfiškácii a pravdepodobnom zničení knižnice jansenitu grófa F. A. Šporka v Kukse; jeho zápal považovali niekedy za prehnaný a problematický aj sami jezuiti a bol zo strany svojich predstavených za neho napomínaný; Koniáš neničil len umelecké skvosty *Jednoty bratskej* či z doby *husitstva*; ničil aj zábavnú či erotickú literatúru, napr. kramárske zošitky alebo dobovú pornografiu; Koniáš býva vnímaný kontroverzne: ako zaslúžilý zbožný šíriteľ katolíckej viery bojujúci proti „bludom“, ale aj ako netolerantný cenzor a ničiteľ českej kultúry; pomenovanie „Koniáš“ sa občas používa ako prezývka pre ľubovoľného človeka vnímaného ako ničiteľ a kultúrny škodca

<http://www.i60.cz/clanek/detail/2704/antonin-konias-prilis-horlivy-pater-mezi-nebem-a-peklelem?url=kontakt>

J. Váchal: Koniáš (1921)

kónický - tvarom pripomínajúci *kužel*; *kuželovitý*

kónická klenba valená - *klenba valená kónická*

koníček - franc. dada; od tohto náhodne vybraného slova zvolený názov smeru, *dadaizmus*

koniec - pozri *omega*, *tau*; *alfa a omega*; *začiatok*

koniec času - angl. angl. end-of-time; pozri *eschatológia*, *koniec sveta*, *biele kone v mytológii*

https://en.wikipedia.org/wiki/End_time

„**koniec storočia**“ - franc. *fin de siècle*; pozri *storočie*

http://fr.wikipedia.org/wiki/Fin_du_monde

koniec sveta - fantazijnó-alegorický obraz konca sveta tvorí súčasť náboženských a mytologických systémov väčšiny národov starovekej *Európy*, *Ázie* a *Ameriky*; v *archaickom* poňatí je predstavovaný buď *katastrofou* oddeľujúcou mýtický svet minulosti od súčasnosti, alebo striedaním *kozmogonických* cyklov spojenom s predstavou *smrti* a *znovuzrodenia* prírody; zvláštny význam nadobudla vízia konca sveta v *judaizme*, sprostredkované v *kresťanstve*; v poňatí *Starého zákona* je koniec sveta stotožnený s koncom tzv. *eónu* (veku), v ktorom žijeme; predstava konca sveta je tu prvý raz spojená s predpokladom *Božieho súdu*, zameraného na „neprávosti sveta“, a s predpoveďami a znameniami, ktoré majú koncu sveta predchádzať (zatmenie, pád hviezd [pozri hviezda Palina], *mor*); poexilové židovstvo (po *babylonskom zajatí*; 6.st.pr.Kr.) pod vplyvom babylonskej mytológie a perzského *dualizmu* rozvinulo motív konca sveta v *apokalyptike*, ktorá sa usilovala matematickými výpočtami stanoviť presný deň konca sveta; apokalyptické špekulácie o bezprostredne sa blížiacom konci sveta predstavujú silný náboženský a životný motív prvotného kresťanstva; kresťanské náboženstvo, ktoré bolo vo svojich hlavných rysoch modelované v atmosfére neistoty pozemského *šťastia* a *spravodlivosti*, zásadne prehodnotilo tému konca sveta *legendou* o druhom príchode Ježiša Krista (*parúzia*), ktorý zvestuje blízkosť *Božieho súdu* (pozri *Posledný súd*); vo svojej podstate sa tak motív konca sveta stal vlastným obsahom *eschatológie*, t.j. náuky o posledných veciach človeka; pozri *apokalyptické motívy*

-je zaujímavé sledovať, čím sa zhoduje a líši od starovekých predstáv o konci sveta, napr. starých *Germánov*; aj tu koncu sveta (*ragnaröku*) predchádzajú apokalyptické bitky znepriatelených božích vojsk ozbrojených plamennými mečmi, *poľnicami*; aj tu koniec sveta predchádzajú *živelné pohromy* a *katastrofy*, pohyby a zánik kozmických telies, *mesiaca* a *slnka*, strašlivý oheň spaľujúci zem a všetko živé; pohanský raganrök rovnako ako kresťanský koniec sveta má východisko (pozri *Gimble/Gimlé*), svoj „*nový Jeruzalem*“, krásnu a večne zelenú zem, ktorá sa vynorí z mora a na ktorej budú bývať tí, ktorí prežili, *bohovia* aj ľudská dvojica, z ktorej vznikne nové človečenstvo; čo však chýba ragnaröku aj iným starovekým predstavám o konci sveta je kauzálny a *morálny* étos, princíp *spravodlivosti*, *trestu* a *odmeny*, a to je najdôležitejší prínos *kresťanstva*; oveľa ťažšie bolo v podstate filozofický pojem konca sveta vyjadriť výtvarene alebo inak; našťastie *starovek* aj *stredovek* vedel pracovať so *symbolmi*: písmenami (*omega*) a mal viac, ako by sa dalo predpokladať zmysel pre *abstrakciu*; pozri *apokalyptické motívy*

Becker: grécke písmeno *omega* (ω) bolo v *kresťanstve* symbolom dovŕšenia a konca sveta (pozri *alfa a omega*); v hebrejskej abecede sa mu postavením aj významom rovnalo písmeno *tau* (τ) - symbol smrti

Lurker v súvislosti s heslom *alfa a omega*: začiatok a koniec sú vlastnosti priestoru a času; kde je začiatok a koniec zrušený, tam je pozemská ohraničenosť prekonaná a je dosiahnutá dokonalosť; ten, kto je pánom nad začiatkom a koncom, je pánom nad priestorom a časom; podľa antickej viery, predstavujú *písmená* prvky *kozmu*; preto prvé a posledné písmeno je symbolickým poukazom na všetko obsahujúcu jednotu; už na začiatku *Genesis* (1,1) sa Boh predstavuje ako sila, ktorá stvorila nebo a zem, a tým aj *priestor* a *čas*; Boh je prvý a posledný, ktorý sa podieľal na stvorení neba a zeme; bez stvorenia by pojmy ako začiatok a koniec nejestvovali; aj v *Zjavení* (1,8) *Ján* označuje Boha ako toho, kto je a ktorý prichádza, a je alfou a omegou; tak sa prvé a posledné písmená *gréckej abecedy* stávajú symbolom všetko obsahujúcej a určujúcej *vlády*; koniec časov (koniec sveta) prejde do nového začiatku, do dovŕšenia bez konca; už v 3.st. obe písmená (α, ω) objavujú na *epigrafických* pomníkoch Priscilliných *katakomb*; od 4.st. sú spájané s *christogramom* ako svedectvo Ježišovej božskej prirodzenosti; pozri *Ragnarök*, *Muspilli*

-v súvislosti s heslom *Ala*: Ala je ženská mytologická bytosť zaznamenaná v bulharskom, macedónskom a srbskom folklóre; je považovaná za démona nepriaznivých poveternostných podmienok, ktorého hlavným cieľom je zahnať krupobitie v smere do polí smere polí, viníc, ovocných sádov alebo zničiť úrodu a svoju korisť zobrať preč; je extrémne žravá, obzvlášť rada je deti, ale jej žravosť nie je obmedzená na pozemské veci; predpokladá sa, že sa občas snaží požrať Slnko či Mesiac, čo spôsobuje zatmenie, a že by to znamenalo koniec sveta, ak by sa jej to podarilo

Koniec sveta (Zjavenie Jána) - (*Zjavenie Jána 20,11*); **Potom som videl** (sv. Ján) **veľký, biely trón a Toho, ktorý sedel na ňom. Pred Ním unikla zem i nebo a ich miesta viac nebolo.**

-kapitola Koniec sveta tvorí úvodnú časť ku kapitole *Sedem vecí vo večnosti*, ktorá zahŕňa epizódy *Vzkriesenie mŕtvych* (20,12), *Posledný súd* (20,13) a *Peklo* (20,14-15)

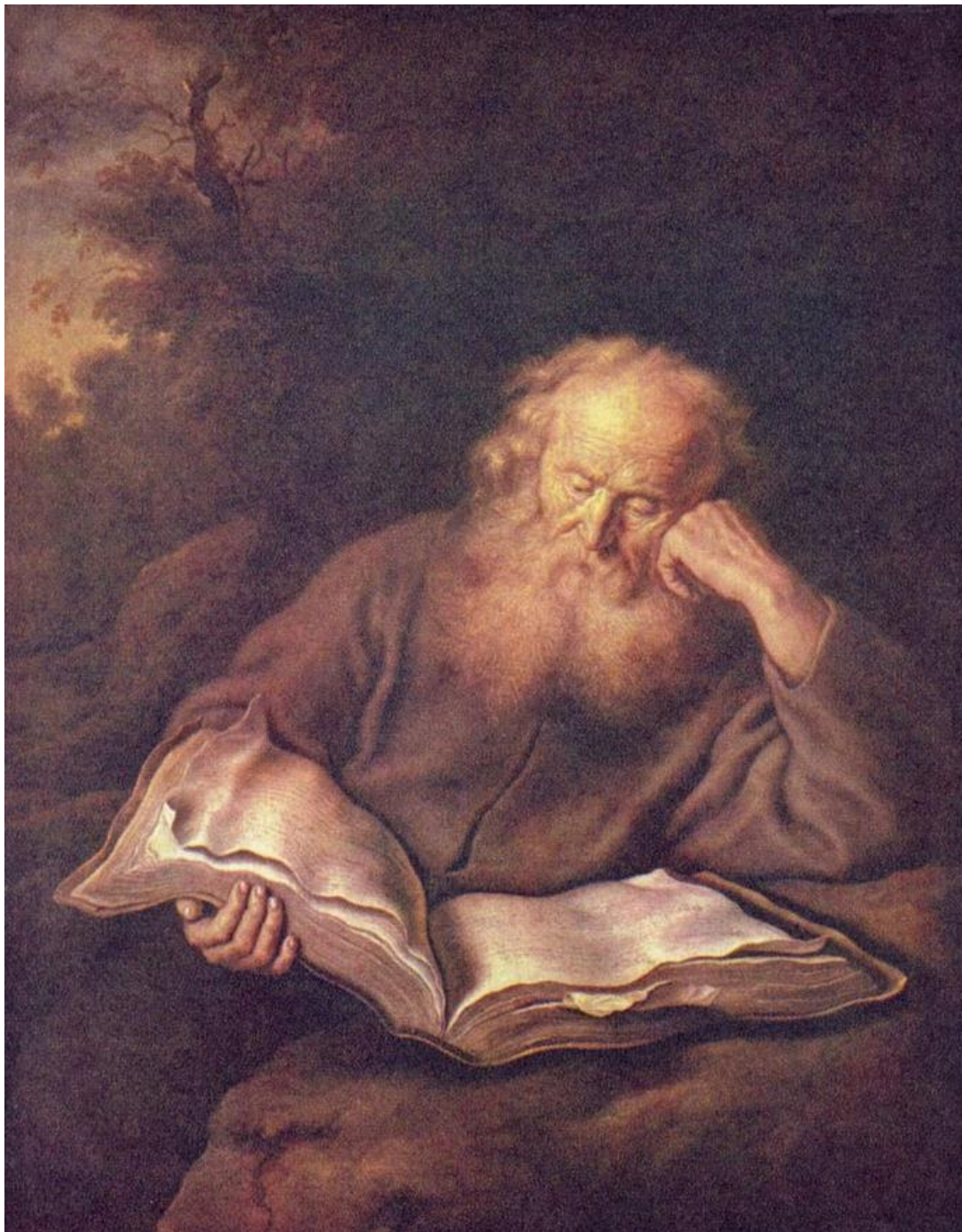
koník - v *sochárstve* malá *kontrašablóna*; pozri *šablóna*

koník lúčny – *lúčny koník*

Koninck Salomon - (†1656); holandský maliar zlatého veku, maliar žánrových scén a portrétov a rytec; sa narodil v Amsterdame ako syn zlatníka, pôvodne z Antverp; bol synovcom Philips de Koninck; Salomon sa stal žiakom Pietera Lastmana, Davida Colijns, François Venants a Claes Corneliszoon Moeyaert; od 1630 bol členom cechu sv. Lukáša; pohyboval sa v kruhoch Rembrandta a akadémie Hendricka van Uylenburgha; robí veľa kópií Rembrandtových diel; jeho obrazy majú teplé farebné palety a zahŕňajú mnoho námetov filozofov a učencov; snáď známejší nich je obraz *Filozof s otvorenou knihou*, ktorý bol dlho pripisovaný Rembrandtovi; pozri holandskí maliari žánroví, amsterdamskí umelci, holandskí grafici zlatého veku, amsterdamskí členovia cechu sv. Lukáša

https://en.wikipedia.org/wiki/Salomon_Koninck

<https://www.google.sk/search?q=Salomon+Koninck&esqv=2&biw=1848&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=j2WhVc6xD8T7Uu3wvbAP&ved=0CB4QsAQ>

S. Koninck: Pustovník (1643)

S. Koninck: Filozof s otvorenou knihou (1645)

S. Koninck: Zvestovanie (1655)

S. Koninck: Váženie zlata (1654)

S. Koninck: Filozof (17.st.)

S. Koninck: Výsmech Ceres (1645)

S. Koninck: Filozof (1635)

S. Koninck: Dávid a Batšeba smútia nad svojím mŕtvym synom (17.st.)

S. Koninck: Podobenstvo z robotníkov na vinici (1647-1649)

S. Koninck: Učenec prirezáva brko (17.st.)

S. Koninck: Klaňanie troch kráľov (1660)

S. Koninck: Dávid hrá pred Saulom (17.st.)

S. Koninck: Starý učenec (17.st.)

S. Koninck: Zuzana a starší (17.st.)

S. Koninck: Daňový peniaz (17.st.)

S. Koninck: Muž pri svojom stole (17.st.)

S. Koninck: Modloslužobníctvo kráľa Šalamúna (17.st.)

S. Koninck: Snímanie z kríža (17.st.)

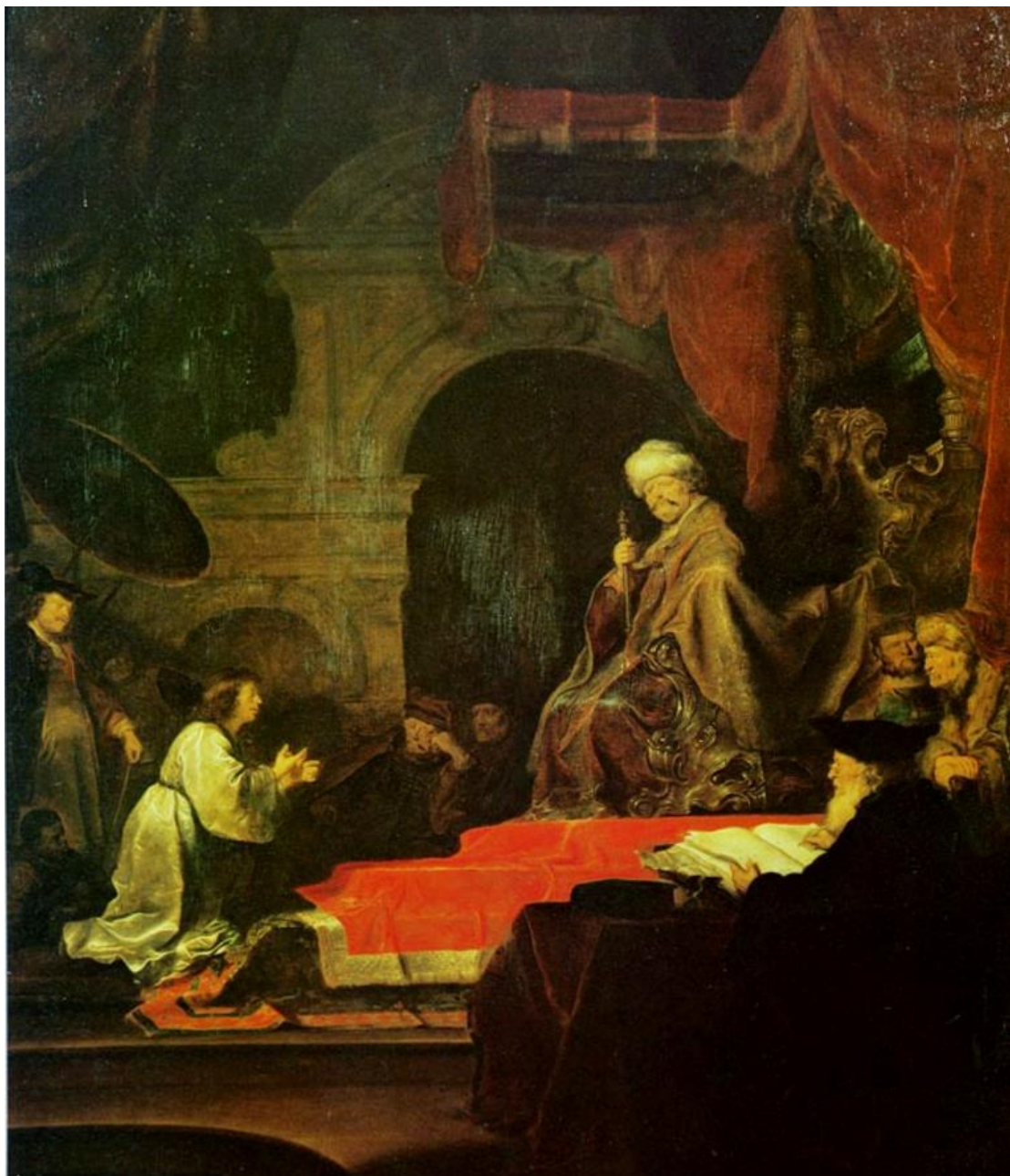
S. Koninck: Ester sa pripravuje na stretnutie s Ahasverom (17.st.)

S. Koninck: Starý muž váži mince (17.st.)

S. Koninck: Daniel pred Nabukadnezarom (17.st.)

S. Koninck: Daniel vykladá Nabukadnezarov sen (17.st.)

Koninklijk Museum voor schone kunster - *Musée royal des Beaux-Arts*

konipas - český výraz pre trasochvosta

konjunkcia - v *astronómii* okamih najväčšieho zdanlivého priblíženia dvoch objektov na oblohe; pozri *Klaňanie troch kráľov* (Keller); *betlehemska hviezda*; tzv. *kódexy Mayov*